# Bijlage 1: Toelichting Septembercirculaire 2026

## Inleiding

De gemeentelijke financiën zijn voor een groot deel afhankelijk van de inkomsten uit het gemeentefonds. Deze inkomsten zijn niet direct beïnvloedbaar door ons als individuele gemeente, maar worden door het Rijk bepaald. Op drie tijdstippen in het jaar publiceert het Rijk informatie over de gemeentefonds-uitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. De indeling van de circulaire is afgestemd op de soorten uitkeringen die het gemeentefonds kent: de algemene uitkering, de decentralisatie- en de integratie-uitkeringen. De effecten van de septembercirculaire op het structurele begrotingssaldo zijn in beeld gebracht. Hieronder wordt nader ingegaan op deze effecten.

## Inhoudelijke toelichting

De septembercirculaire 2026 bevat onder andere de actualisatie van het volume- en LPO-accres op basis van de Miljoenennota 2027, een voorschot op de verwachte ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds, nieuwe taakmutaties en wijzigingen in decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Landelijk is vooral de hogere prijsontwikkeling voor 2027 zichtbaar. Daartegenover staat dat de ontwikkeling van de uitkeringsbasis de stijging van de uitkeringsfactor gedeeltelijk dempt.
In de onderstaande tabel is het verschil tussen de uitkering van het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire 2026 en de meicirculairecirculaire 2026 inzichtelijk gemaakt. Daarnaast is rekening gehouden met een afrekening over voorgaande jaren. Een deel van de toename van het gemeentefonds zal ingezet moeten worden voor de bijstelling van lastenbudgetten voornamelijk bij de taakmutaties en wijzigingen bij de decentralisatie en integratie uitkeringen.

**Tabel 1**

| Uitkering gemeentefonds | 2026 | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
|---|---|---|---|---|---|
| Septembercirculaire 2026 | 173.830 | 181.479 | 175.116 | 174.085 | 178.180 |
| Meicirculaire 2026 | 174.014 | 181.378 | 174.964 | 173.106 | 177.300 |
| **Toename raming gemeentefonds** | **-184** | **101** | **152** | **979** | **880** |
| Effect begrotingsposten | 111 | 534 | -3 | 300 | 206 |
| Effect voorgaande jaren | -338 | - | - | - | - |
| **Netto effect begroting** | **-633** | **-433** | **155** | **679** | **674** |

*bedragen * € 1.000*

Het geactualiseerde structureel begrotingssaldo, rekening houdend met de financiële mutaties als gevolg van de septembercirculaire 2026, is opgenomen in de onderstaande tabel.

**Tabel 2**

| Begrotingssaldo | 2026 | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
|---|---|---|---|---|---|
| **Saldo 2e Turap / Programmabegroting** | | | | | |
| Begrotingssaldo | -8.430 | -1.263 | -662 | -3.242 | -1.629 |
| Saldo incidentele baten en lasten | 6.999 | 2.287 | 1.825 | - | - |
| **Structureel begrotingssaldo** | **-1.431** | **1.024** | **1.163** | **-3.242** | **-1.629** |
| Netto effect septembercirculaire 2026 | -633 | -433 | 155 | 679 | 674 |
| **Geactualiseerd structureel saldo** | **-2.064** | **591** | **1.318** | **-2.563** | **-955** |

*bedragen * € 1.000*

## Toelichting op de mutaties in het gemeentefonds

De mutaties vanuit de septembercirculaire 2026 bestaan uit een aantal onderdelen. De algemene uitkering wordt jaarlijks geïndexeerd via het volume- en prijsaccres. Daarnaast wijzigen de algemene uitkering en de uitkeringsbasis door taakmutaties, actuele maatstafaantallen en aangepaste bedragen per eenheid. Ook zijn wijzigingen verwerkt in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. In onderstaande tabel wordt per onderdeel het netto-effect ten opzichte van de gemeentelijke begrotingsstand weergegeven.

**Tabel 3**

| Effect per categorie | 2026 | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
|---|---|---|---|---|---|
| Volume & Loon-prijsontwikkeling accres | - | 1.103 | 964 | 1.084 | 975 |
| Doorwerking begroting | - | - | 300 | - | 100 |
| **A. Accresontwikkeling** | **-** | **1.103** | **1.264** | **1.084** | **1.075** |
| Effect BTW compensatiefonds | 731 | - | - | - | - |
| Verwerkt in de begroting | -842 | - | - | - | - |
| **B. BTW Compensatiefonds** | **-111** | **-** | **-** | **-** | **-** |
| Uitkeringsfactor en uitkeringsbasis | -537 | -1.545 | -1.122 | -418 | -409 |
| Doorwerking begroting | - | - | - | - | - |
| Effect voorgaande jaren | -338 | | | | |
| **C. Uitkeringsfactor en uitkeringsbasis** | **-875** | **-1.545** | **-1.122** | **-418** | **-409** |
| Taakmutaties | 317 | 220 | 228 | 229 | 231 |
| Doorwerking begroting | -4 | -213 | -217 | -220 | -226 |
| **D. Taakmutaties** | **313** | **7** | **11** | **9** | **5** |
| Decentralisatie en integratie uitk. | 147 | 323 | 82 | 83 | 83 |
| Doorwerking begroting | -107 | -321 | -80 | -80 | -80 |
| **E. Decentralisatie en integratie uitk.** | **40** | **2** | **2** | **3** | **3** |
| **Netto effect begroting** | **-633** | **-433** | **155** | **678** | **674** |

*bedragen * € 1.000*

### A. Accresontwikkeling (loon en prijsontwikkeling)

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. Het accres bestaat uit een volumedeel en een prijsdeel. Het volume-accres is vanaf 2024 gebaseerd op een achtjarig historisch gemiddelde van de volumeontwikkeling van het bruto binnenlands product. Het LPO-accres volgt de prijsontwikkeling van het bbp in het lopende jaar. De inflatie voor 2027 valt iets hoger uit dan werd voorzien in de voorjaarsnota van afgelopen april. Dit leidt tot een hogere inflatievergoeding voor gemeenten. Voor Leidschendam-Voorburg leidt dit ten opzichte van de begrotingsstand tot een voordeel van afgerond € 1,1 miljoen vanaf 2027.
Doordat de loon- en prijsontwikkeling op de lastenbudgetten reeds in de begroting 2027 is doorgevoerd is het op dit moment niet nodig om deze aanvulling te reserveren in de stelpost loon- en prijsontwikkeling en werkt deze bijstelling positief door op het begrotingssaldo. Voor de bijgestelde volume-effecten wordt daarnaast de stelpost volume in de begroting geactualiseerd wat betekent dat er in 2028 en 2030 een gedeelte kan vrijvallen.

## B. Verwachte afrekening BTW-compensatiefonds 2026

Gemeenten kunnen betaalde BTW onder voorwaarden declareren bij het Rijk via het BTW-compensatiefonds. Dit fonds kent een plafond. Als de gezamenlijke declaraties lager zijn dan het plafond, wordt de ruimte toegevoegd aan het gemeentefonds. In de septembercirculaire 2026 is voor gemeenten een ruimte onder het plafond geraamd van € 191 miljoen. Dit is lager dan eerder verwacht mocht worden. Voor Leidschendam-Voorburg levert het bijgestelde voorschot een bedrag van € 731.000 op in 2026 terwijl in de begroting rekening was gehouden met een toevoeging van € 842.000. Per saldo ontstaat daarom een nadeel van € 111.000. De definitieve afrekening volgt in de meicirculaire 2027.

## C. Ontwikkeling uitkeringsfactor en uitkeringsbasis

De algemene uitkering vormt de grootste component van het gemeentefonds. De verdeling van deze uitkering vindt plaats op basis van maatstaven, zoals het aantal inwoners, de WOZ-waarde en de oppervlakte van een gemeente. Aan iedere maatstaf is een normbedrag gekoppeld, waarna het totaal wordt vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor. Zowel de maatstafaantallen, de normbedragen als de uitkeringsfactor worden periodiek geactualiseerd.
Bij de septembercirculaire 2026 zijn de maatstaven opnieuw doorgerekend. Deze actualisatie leidt voor Leidschendam-Voorburg per saldo tot een lagere algemene uitkering. Een belangrijke oorzaak is de neerwaartse bijstelling van de landelijke prognose van het aantal bijstandsontvangers voor de periode 2027 tot en met 2030. Omdat deze maatstaf een relatief hoog normbedrag kent, leidt zelfs een beperkte afname van het aantal eenheden tot een aanzienlijk financieel nadeel.
Daarnaast stijgt de gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Leidschendam-Voorburg sneller dan het landelijke gemiddelde (circa 9% ten opzichte van 6,5%). Hierdoor neemt de berekende belastingcapaciteit van de gemeente sterker toe dan landelijk. Omdat de belastingcapaciteit als negatieve inkomstenmaatstaf wordt betrokken bij de verdeling van het gemeentefonds, resulteert dit in een hogere korting op de algemene uitkering.
Ten slotte blijkt uit de actualisatie van de maatstaven dat de groei van verschillende demografische en sociaal-economische maatstaven in Leidschendam-Voorburg achterblijft bij de gemiddelde landelijke ontwikkeling. Hierdoor profiteert de gemeente minder van de landelijke groei van de uitkeringsbasis. De positieve effecten van de groei van lokale maatstafaantallen zijn daardoor onvoldoende om de neerwaartse bijstellingen van normbedragen en andere verdeelmaatstaven volledig te compenseren. Per saldo leidt dit tot een lagere uitkering uit het gemeentefonds.

## D. Taakmutaties

In de septembercirculaire zijn verschillende taakmutaties opgenomen. Tegenover deze extra inkomsten staan veelal ook gemeentelijke lasten om de taken uit te voeren.

**Tabel 4**

| Taakmutaties | 2026 | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
|---|---|---|---|---|---|
| Uitvoeringskosten inburgering | 122 | | | | |
| Wet Versterking regie volkshuisvesting | 233 | 213 | 217 | 220 | 226 |
| Overige kleine bijstellingen | -38 | 7 | 11 | 9 | 5 |
| **Totaal taakmutaties** | **317** | **220** | **228** | **229** | **231** |

*bedragen * € 1.000*

### Uitvoeringskosten inburgering

Uit onderzoek naar de betaalbaarheid van de Wet inburgering 2021 blijkt dat gemeenten een tekort hebben op de uitvoeringskosten, met name door hogere aantallen inburgeringsplichtigen. Het Rijk stelt hiervoor in 2026 landelijk € 31 miljoen beschikbaar. Voor Leidschendam-Voorburg bedraagt de toevoeging € 122.000 in 2026.

### Wet Versterking regie volkshuisvesting

Met het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting ontstaan extra werkzaamheden voor gemeenten. Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de structurele uitvoeringslasten en voor de aanpassing van het Wmo-beleidsplan rond integrale dienstverlening op het gebied van wonen, zorg en ondersteuning. De extra middelen worden ingezet voor de uitvoering van de nieuwe taken.

## E. Decentralisatie en integratie uitkeringen

Tot slot zijn er diverse mutaties in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Deze uitkeringen maken deel uit van het gemeentefonds, maar kennen een eigen verdeling. Zij zijn formeel vrij besteedbaar, al hangen de middelen inhoudelijk samen met specifieke gemeentelijke opgaven. Onderstaande tabel geeft de voor Leidschendam-Voorburg relevante wijzigingen weer.

**Tabel 5**

| Decentralisatie en integratie uitkeringen | 2026 | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
|---|---|---|---|---|---|
| Faciliteitenbesluit opvangcentra (DU) | 48 | | | | |
| Spreidingswet | 59 | | | | |
| Veerkracht en weerbaarheid | 30 | | | | |
| Openbare bibliotheken | | 241 | | | |
| IBO problematische schulden | | 80 | 80 | 80 | 80 |
| Overige kleine bijstellingen | 10 | 2 | 2 | 3 | 3 |
| **Totaal decentralisatie en integratie uitk.** | **147** | **323** | **82** | **83** | **83** |

*bedragen * € 1.000*

### Faciliteitenbesluit opvangcentra

Gemeenten met een opvangcentrum ontvangen een bijdrage voor werkzaamheden in en rond opvangcentra. Leidschendam-Voorburg ontvangt in 2026 afgerond € 48.000.

**Spreidingswet**
Voor de uitvoering van de Spreidingswet ontvangen gemeenten in 2026 een bijdrage uit het gemeentefonds. De verdeling bestaat uit een vast bedrag per gemeente en een aandeel op basis van het indicatieve aantal opvangplaatsen. Leidschendam-Voorburg ontvangt afgerond € 59.000.

**Veerkracht en weerbaarheid**
Het Rijk ondersteunt gemeenten bij activiteiten gericht op sociale stabiliteit, burgerschap, polarisatie, ongewenste buitenlandse inmenging en discriminatie. Leidschendam-Voorburg ontvangt hiervoor € 30.000 in 2026.

**Openbare bibliotheken**
Vanaf 2027 ontvangen gemeenten middelen om te voldoen aan de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Gemeenten moeten zorgen voor toegankelijke bibliotheekvoorzieningen binnen redelijke afstand. Leidschendam-Voorburg ontvangt hiervoor afgerond € 241.000 in 2027. Dit budget vervangt de eerdere Specifieke uitkering die hiervoor van toepassing was. De middelen worden toegevoegd aan het budget voor bibliotheken.

**IBO problematische schulden**
Vanaf 2027 stelt het Rijk structureel middelen beschikbaar om de vroegsignalering van problematische schulden te verbeteren. Leidschendam-Voorburg ontvangt hiervoor afgerond € 80.000 per jaar. De middelen worden toegevoegd aan het bijbehorende uitvoeringsbudget.